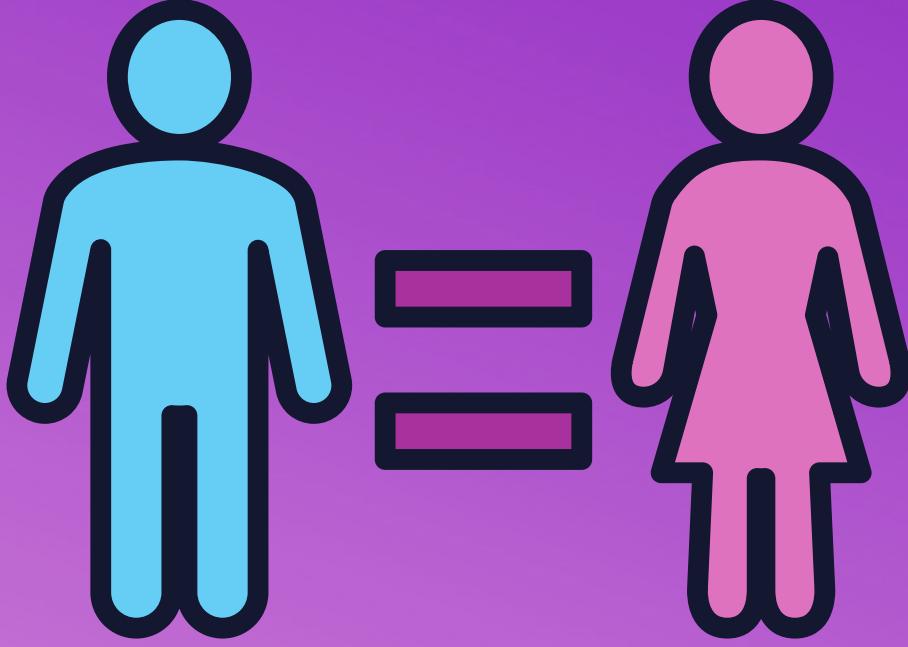

OKULLARDA KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİNİ SAĞLAMA

İki cinsiyet birbirinden üstün ya da aşağı değildir. Onlar sadece birbirinden farklıdır."

Gregorio Maranon

Cinsiyet eşitliği; kadın ve erkek olarak her iki cinsiyetin, yaşamın her alanında eşit bir şekilde katılım sağlayabilmesi ve görünür olması demektir.

Toplumsal anlamda kadın ve erkek olmak, biyolojik olmayan özelliklerdir. Kadınların ve erkeklerin nasıl olmaları ve ne yapmaları gerektiğine ilişkin sınırları tanımlar. Kültüre, ülkeye tarihsel döneme göre değişir. Sabit değildir; sosyal değişimlere ve bireylerin müdahalelerine bağlı olarak değişir. Farklılaşır çünkü toplumsal cinsiyet rolleri ve ilişkileri bireyin içinde olduğu sosyo-ekonomik düzey, sınıf, etnik grup ve aile yapısına göre değişir. Kadın ve erkek olarak hatta bireyler olarak birbirimizden oldukça farklı varlıklarız. Fakat aramızdaki bu farklar cinsiyetler arasında ayrımcılığı doğuran farklar değildir. Cinsiyetler arasında ayrımcılığı doğuran, farklı özellikleri olan cinsiyetlerin toplumda daha dezavantajlı ve aşağıda konumlandırılmasıdır.

Güçlü bir toplum yaratmak, bilgiyi güce dönüştürmek, aydınlık bir gelecek için atılacak her adım şüphesiz okullardan geçiyor. Okullar yaşamın protipidir ve okullarda edinilen her tür bilgi, beceri, anlayış, değer ilerleyen yaşantımızın her alanında bizlere yol gösterici olmaktadır. Okullarda oluşturulan ortamlar, yukarıda tanımını yaptığımız cinsiyet eşitliğini sağlamak için ön ayak olmalı ve ona göre dizayn edilmelidir.

Eğitimde, cinsiyet eşitliğini sağlamak için öncelikle temel bir insani hak olan eğitim hakkının her bireye fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde sağlanması gerekmektedir. Dünyanın her tarafında toplumların eğitim ve kültür düzeyi, çocuklarına eşit eğitim verip vermediği ile ölçülmektedir. Fakat ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre değişkenlik göstermekle birlikte kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okullaşma oranında ciddi farklar vardır. Bu durumu TUIK'in 2013 verilerine göre Türkiye'de okuma yazma bilmeyenlerin büyük çoğunluğunun kadınlardan oluşturması da göstermektedir. Türkiye'de temel eğitim cumhuriyet döneminden itibaren yasalarla korunmasına rağmen kadın eğitimi istenilen düzeye gelememiştir.

Kız çocuklarının eğitim-ğretim ortamına dahil olma ve devam etmesinde; gelenekler, kalıplaşmış cinsiyet rolleri, ğretim programları, ocuk bakımında kadına yüklenen sorumluluklar, kadının düşük statüsü, maddi imkanların yetersizliği, erken evlilikler, eğitimin toplumda kabul edilen rollerle çelişkili görülmesi, kadına dayatılan ahlaki kurallar, anneye ev işlerinde yardımcı olma, kardeş bakma vb. etkenlerin rol oynadığını söyleyebiliriz. Ayrıca çocuklarının okula devam etmesi için ailenin ekonomik kaynaklarının önemli bir bölümünü ayırması gerekmektedir. Çok çocuklu aileler tüm çocuklarına bu imkanı sağlayamadığında ilk olarak kız çocuklarının okula devam etmesinden feragat edebilmektedirler.

Cinsiyet eşitliğine duyarlı bir okul geliştirmek , öncelikle kadın-erkek öğretmen ve yöneticilerin eşit şekilde ihtiyaç, beklenti ve deneyimlerini karar alma süreçlerine dâhil edilmeyi zorunlu kılmaktadır. Kadın ve erkekler ancak böyle bir yaklaşımla okul olanaklarından eşit derecede yararlanabilir ve eşitsizlik okul ortamlarında yeniden oluşmaz.

Okul yöneticileri, öğretmenler çocukların yaşamında eşsiz bir role sahiptir. Eşitlikçi bir okul cinsiyet eşitliğine duyarlı öğretmen ve yöneticilerin olması, öncelikle çocukların doğru rol modellerle cinsiyet eşitliğine duyarlı olarak yetişmelerini sağlayacaktır. Bu yüzden öğretmenler ve okul idarecilerinin davranış ve tutumları kritik öneme sahiptir. Eğitimciler, eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunurken cinsiyetçi bir dil kullanmaktan, dile yerleşen cinsiyet eşitsizliği yaratan söylemlerden uzak durmalı, ayırıcı atasözü ve deyimlerin cinsiyet eşitsizliğini nasıl desteklediğinin farkında olmalı ve öğrencileri bilinçlendirecek çalışmalarda bulunmalıdırlar.

Ders kitaplarının cinsiyet eşitliğine uygunluğunu gözden geçirmeli ve ders anlatırken kullanılan materyallerin cinsiyet eşitliğine uygun şekilde seçilmelidir. Sınıf ve okul içi yapılan her türlü etkinlik ve uygulamalarda kız ve erkek öğrencilere eşit davranmalı ve katılım konusunda eşit fırsat verilmelidir. Sınıf başkanı seçiminde, okul temsilcisi seçiminde her iki cinsiyet eşit derecede fırsat vermeli ve yüreklendirilmelidir. Kız ve erkek öğrencilerin okul alanlarını kullanmak konusunda eşit derecede fırsat tanınmalıdır. Spor faaliyetlerine kız öğrencilerin katılımı desteklemelidir. Öğretmenler arası iletişim, öğrencilerle iletişim cinsiyet eşitliğine uygun olarak sürdürülmelidir.

Okul rehberlik servisi ile iş birliği içerisinde okula devamı sağlamayan öğrencilere ve ailelerine dönük okula karşı tutumu olumluya dönüştürecek eğitimler düzenlenmelidir. Ailelerin cinsiyet eşitliğine dönük tutum ve davranışlarını değiştirmek çok önemlidir. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ve kız çocuklarının eğitime devam etmesine dönük olumsuz tutuma sahip aileler için okullarda eğitim programları düzenlenmelidir. Kadınların tek başına karar veremeyeceğini düşünenler , kendine hayatındaki kadınların adına karar verme misyonunu yükleyen erkeklere de ayrıca cinsiyet eşitliğine dair farkındalıklarını arttırıcı eğitimler düzenlenmelidir.

Çocuklar okul öncesi eğitimden başlayarak; farklılığa saygı, eşitlik ve haklar gibi konularda bilinçlendirmeye başlanmalıdır. Meslek seçiminde bulunurken toplumun cinsiyetlere yüklediği rollere dönük seçimlerden ziyade bireyin kendi ilgi ve yeteneklerine göre seçim yapması sağlanmalıdır. Meslek tanıtımı yapılırken kadın mühendislerden, kadın mimarlardan, erkek hemşirelerden, erkek çocuk gelişimcilerden vb. faydalanarak öğrenciler cesaretlendirilmelidir.

Kız çocuklarının en az erkek çocuklar kadar okula ortamına dahil olması çok önemli bir faktördür, okullarda cinsiyet eşitliğine dönük çalışmalara ağırlık vermekle etkili sonuçlar elde edebiliriz. Ama gerçek anlamda cinsiyet eşitliğini sağlamak için bundan çok daha fazlasını yapmamız gerekmektedir.

Farkında olarak ve olmayarak süregiden ataerkil toplumsal düzenin yarattığı ortam; tutum ve davranışlarımıza yansımaktadır. Kadın kimliğini daha altta gören birçok davranışla günlük yaşamımızda sık sık karşı karşıyayız. En basit haliyle konuşma dilimize yerleşen "kadın gibi" ifadesi bir hakaret gibi kullanılır ve algılanırken, "erkek gibi" ifadesi bir övgü olarak kullanılmaktadır. Sık sık kullanılan "Adam gibi işini yap" cümlesinde işini düzgün yapmayı erkek gibi yapmak ile özdeşleştirilmiştir. Dilimize yerleşen "Saçı uzun, aklı kısa" cümlesiyle kadın kimliği aşağılanmaktadır. "Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin" ifadesinde de yine kadınların toplum içindeki konumlarını küçük düşürücü duruma getirmektedir. Her şeyden önce dilimize yerleşen bu tip kalıp yargıların kadın kimliğine zarar verdiğini fark etmeli ve toplumu bilinçlendirmek için eğitimciler olarak adımlar atmamız gerekir.

Duyarlı ve bilinçli bireyler yetiştirmek için eğitimin ailede başladığı yadsınamaz bir gerçek. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin hakim olduğu bir aile ortamında ve sosyal çevrede yetişmemiş olabiliriz. Fakat biz öğretmenler olarak çocukluktan itibaren davranışlarımıza yansıyan kadın kimliğini aşağı gören tutumlarımızı değiştirmedikçe eşitliğin hakim olduğu bir okul ortamı oluşturmamız ve bu konuda duyarlı bireyler yetiştirmemiz mümkün olmaz .Yani öncelikli olarak kendimizi sorgulamalı, yanlış tutumlarımızı değiştirmeye çalışmalıyız.

Ayrıca yalnızca okullarda değil yaşamın her alanında eşitlik önemlidir ve şarttır. Çünkü kadın çalışanına daha az maaş veren patronlar, idaresi altındaki kadın çalışanlara daha kolay mobing uygulayan yöneticiler, eşinin para kazanmasına müsaade etmeyen erkekler, kadınların iyi bir yönetici olamayacağını düşünenler, kadınların iyi araba kullanamayacağını düşünenler.. ve bunun gibi saymakla bitiremeyeceğimiz kadını aşağıda gören her tutum değişmedikçe cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kalkması mümkün değildir.

**Psikolojik Danışman
Cihan BULUT**

KAYNAKÇA

Başerer Berber, Z. (2021). Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğini Giderme Yolları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10(3)* s. 1215-1223.

Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye'de Kadın ve Eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 33. ss:93-112

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları Kılavuzu, MEB.